Szeged bolygói

16. Forráskút

Új házak. Szépek, hangulatosak. A falu hagyományait még őrizgeti, leginkább a művelődési otthonba járogató fiatalok elevenítik fel; a cicázást, a lakodalmas bált, a tuskóhúzást. Ez volt a múlt.

A mai falu: 2835 lélek, 263 új ház a belterületen. Közigazgatásilag 6600 hold tartozik ide, a kül- és a belterületen összesen 717 házzal. Gyorsan gyarapodnak a falubeliek. Már 11 utcát számlálnak. Évente 16—18 ház nő ki a földből.

Személyautóból 93-at, televízióból 80-at, nagymotorból 105-t tartanak nyilván. Napilap 524 jár. Rádió található minden háznál, több helyen 2—3-is. Takarékban 6 millió forintot őriznek. Sok a tanya, módos tanyák, villannyal, vízzel ellátva.

Majsai eső

Tanácsháza, művelődési ház, templom, négy iskola, ebből három külterületi, óvoda, posta, állatorvosi rendelő, gázcseretelep, könyvtár, mozi, négy bolt, két kocsma, két felvásárlótelep, egy termelőszövetkezet és 18 kisiparos tartozik az általános képhez.

Nem is olyan régen még megkülönböztették a határrészeket; Felsőátokháza, Alsóátokháza, Jernei-dűlő, Gyapjas-dűlő. Az átokházi rész nevében hordja: átok volt élni azon a vidéken. Ha meggondolta magát, felkerekedett a homok, s vándorolt. Otthagyta a gazdát, átkozódásával, bánatával együtt. Erre mondták, megjött a majsai eső, s a szél vitte, pörgette, kíméletlenül hajtotta a homokot. A Gyapjas-dűlő ma is a legmódosabb. Már korábban meghonosodott itt a szőlő, a gyümölcsös. Az új telepítésű, nagyüzemi szőlő is idekerült. A kötöttebb, barnább homok már most fizetgeti a nagyüzem fáradozását.

Jelenleg 26 diplomása van a falunak. A négy iskolába 416 tanuló jár. Hitoktatásra a falu gyerekeinek nyolc százalékát írták be.

Kevesen vállaltak munkát Szegeden. Az 50-es években jó néhányan hűtlenek lettek a földhöz, messzi városokban, Pesten kerestek munkát. De visszajöttek. Ma Forráskúton, aki dolgozik, igenigen becsületes megélhetést talál.

Traktorosok utcája

A kezdet nehéz volt. Az egyik termelőszövetkezet 1961-ben még a megtermelt javakat sem egykönnyen takarította be. Sokszor gondot okozott egy kiló szög megvásárlása is. Pedig a falubeliek tudták, hogy a homokon kell boldogulniuk. Korábban nem tartotta el őket a föld, tavasztól őszig eljártak munkára, Bánátba, Bácskába, mindenüvé, ahol a kenyeret megkereshették. Nehezen jutott el a tagság a mostani modern nagyüzemhez.

Lelkemre kötötték, Vas Márk traktoros házát nézzem meg. Hatalmas építmény, szép gondozott kerttel, mutatósan, mindjárt a kövesút mellett. Szintes kis kastély ez. Kerestem a gazdát. Pesten járt.

— Már nem traktoros. Gépkocsivezető.

A Haladás Termelőszövetkezetben egyre több a szakmunkás. Egyik évben még csak traktoros, másik évben már gépkocsira ültetik, ha megbízható. Gyorsan fejlődik a gazdaság, gyorsan elérheti ki-ki saját célját. Napjainkban 71 szakmunkás, három agrármérnök és hat technikus található a szövetkezetben. Néhány adat: 5513 holdon 760 tag boldogul. Ebből munkaképes 520. S nem is akárhogyan boldogul. Tavaly 4 millió 100 ezer forinttal növekedett a tiszta vagyon. Az összes tiszta vagyon ma már meghaladja a 22 milliót.

Kialakult a traktoros utca. Gépkocsivezetők, traktorosok lakják. A szövetkezet nagy segítséget ad az építkezőknek. Sőt, szolgálati lakásokat is építtet.

Közösségi szemlélet

Szűcs Mihály brigádvezető. Őt is a lábán kezdi ki az élet, a betegség. Korábban otthagyta faluját, megvált a földtől, a gazdálkodástól. Keserűen ette a pesti kenyeret. Útmunkásként dolgozott. Aztán visszajött. Úgy mondják rá józaneszű parasztember. Brigádvezetőnek választották.

Most beteges. Kapja az injekciót, hogy javuljon a iáb. De nincs nyugta. Beállít a szövetkezet irodájába.

— Nem tudok én otthon lenni ilyen dologidőben.

Ilyen a közösségi szemlélet. Szűcs Mihály már kevesebb gonddal, kevesebb munkával is megél. S láru, nem tud elmaradni a közös munkától.

Jóhírű a közös gazdaság. Az évi összes árbevétele (tervezett) 37,6 millió forint. Jelentős a kertészete, az intenzív gazdálkodásra való törekvés. Nagyüzemhez méltóan foglalkoznak a gyümölcs, zöldség, szőlő kultúrával. Minden szem árut, amely a faluban megterem, a szövetkezet felvásárló telepén vesznek át, szállítanak el. A távolabbi cél, az új gazdasági mechanizmus szellemében, árutermelés a végtermék értékesítéséig.

Az anyagi alap megteremtődött a faluban. Rohamosan nőttek az igények. Fürdőszobás, gépesített lakások épülnek. S az emberek érdeklődnek a kultúra iránt is. A művelődési házban tavaly 67 ezren fordultak meg. Szeretik a könyveket és sokat adnak a lakáskultúrára. Közel a város, autóval, motorral gyakran beszaladnak. Csaknem valamennyi nagyobbacska lány motort vezet, s a nők közül húszan tanulták ki a gépkocsivezetést. Szóval megtanulnak élni. Idejük jut rá, hiszen nem kell a megtermelt áruval piacozniuk, elszállítja helyettük a szövetkezet.

Forráskúton így összegezték a falu helyzetét:

— Azelőtt húsz esztendő alatt sem fejlődött annyit a község, mint most egy-két esztendőben...

Jó a közösségi szemlélet, gyarapodik a falu.

Sz. Lukács Imre

Levél és telefon

A hiteles statisztikai felmérések szerint nagyobb munkára kényszerítettük tavaly a postát, mint az azt megelőző esztendőben.

Mi, magyar állampolgárok — számítva a csecsemőt és tiszteletbeli állampolgárnak tekintve az itt „forgó" idegent is — az 1966. évi 53,2 helyett tavaly fejeként átlagosan 55,6 „közönséges levélpostai küldeményt" adtunk fel. Ugyanakkor az ajánlott küldemények száma ugyanígy számítva 4,1-ről 4,4-re, a táviratoké 0,9-ről 1-re nőtt, csak a csomagforgalom maradt változatlan. A fejenkénti évi átlag most is 1,3 csomag volt, akárcsak egy évvel korábban.

A távíró- és távbeszélő vonalak hossza nem egészen 52 500 kilométerről csaknem 53 850 kilométerre nőtt. Természetesen még most sem annyi, amennyinek lennie kellene. A távbeszélő „főállomások" száma körülbelül 319 000-ről csaknem 337 000-re, a mellékállomásoké pedig megközelítőleg 240 000-ről, több mint 254 000-re növekedett.

Sürgős segítségre lenne szükség!

Némelyik építkezés lassú üteme mellett rengeteg bürokratikus intézkedéssel is jár. A szenvedő fél jelen esetben a Majakovszkij lánykollégium 180 lakója. 1964-ben határozat született: a tető életveszélyes, azonnali födémcserére van szükség. 1966 nyarán a Szegedi Építőipari Vállalat már meg is kezdte a felvonulást az épület kétharmad részén. A tetőt lebontották, de a törmelék elhordása már nem sikerült. Jó ideig állt a munka, míg a diákok társadalmi munkában három hét alatt megtisztították az udvart.

A tervező vállalat — a CSOMITERV — terveiben is bőven akadtak hibák. Időközben kiderült — az építkezés befejezése előtt —, hogy a központi fűtés kéménye „nekimegy" egy főtartó gerendának. Tanakodás után sikerült ezt a tartópillér mellett elhúzni, de ekkor újabb probléma okozott gondot. Az úgynevezett termofor-kémény salakbetonból készül, így elhajlításáról szó sem lehetett. Ha a tetővel még nem is, de egy egyenes és egy görbe kéménnyel már gazdagabb lett a kollégium. Amíg a tervmódosítás körül folyt a huzavona, a kivitelező vállalat befestette a szobákat, ajtókat, ablakkereteket, ám tető hiányában a júniusban zuhogó eső mindent elmosott. Az ezerfős konyha tervezése sem sikerült sokkal jobban. A vékony padlózat nem bírja a hatalmas konyhagépeket, ezért megerősítésre szorul. „Természetesen" a festés után. Még sorolhatnánk a hibákat — a gázcsöveket még mindig nem szerelték be a helyükre — pedig 180 lány várja sorsa jobbra fordulását.

Összezsúfoltan laknak, az épület egyharmad részében még a tanári szobákban, sőt a volt igazgató éléskamrájában is ágyakat helyeztek el. Egy KÖJÁL-rendelkezés kimondja, hogy tíz embernek legalább egy zuhanyozót kell biztosítani. A 180 diáklányra jelenleg két zuhanyrózsa jut. Minden harmincadikra jut egy mosdókagyló, ami csak fokozza a zűrzavart. Az igazgatói irodában, tanári szobákban télen naponta robbantak szét a kályhák.

A szülők az igazgatónőt vonják felelősségre, mert olajfoltos a diákok kardigánja, szoknyája. Pedig ő mindent elkövet, hogy a Majakovszkij kollégiumban megszűnjön ez a tarthatatlan állapot. De a tervező és kivitelező vállalat rossz kooperációja és állandó jogi vitája az ő dolgát igen megnehezíti.

Forró Péter

Odesszai utcákon

I. A Deribaszovszkaja

ODECCA SZEGED

Százötven KISZ-es néhány hete felkerekedett, hogy személyesen is megismerkedjék Szeged testvérvárosával, Odesszával. Fiatalok, vidámak, mindenre kíváncsiak, öröm volt velük a város utcáit járni. Az ismeretlen és mégis olyan ismerős Odesszát.

Hol is kezdheti az ember? Természetesen a főutcával. A főutca a város lelke, egybefoglalja és felkínálja a város ízeit, zamatát. Ilyen a mi Kárász utcánk, ilyen az odesszai Deribaszovszkaja is. Nevét O. M. Deribaszról kapta, aki II. Katalin cárnő utasítására megtervezte a hadi és kereskedelmi kikötőt. Amikor ezeket 1794-ben építeni kezdték, akkor született meg a mai Odessza. Szeged testvére tehát korban fiatalabb, a Deribaszovszkaja azonban most egy több mint 700 ezer lakosú nagyváros főutcája.

Párhuzamosan fut a tengerrel, akárcsak a Kárász utca a Tiszával. És sok másban is hasonlítanak. Az odesszaiak mesélték, hogy az évek során már többször is át akarták keresztelni hivatalosan, de a nép továbbra is hűségesen Deribaszovszkajának nevezte, megszokásból, hagyományból. Az utcát üzletek szegélyezik, minden tekintetben szép, elegáns üzletek sora. Vegyük például az ajándék- és ékszerboltot, a turisták kedvenc üzletét: modern mozaikképek díszítik, üvegvitrinjei alatt pedig

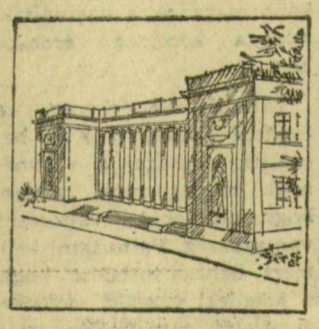

A városi tanács épülete

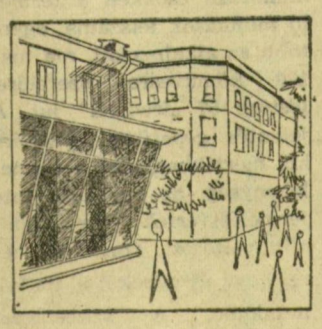

Üzlet a főutcán

iparművészeti és népművészeti cikkek sokasága kelleti magát. És persze a százszor megcsodált és itt igazán olcsó borostyánok.

Megszámoltam: öt könyvesbolt van a Deribaszovszkaján, s tekintve, hogy a Kárász utca rövidebb, az itteni hárommal elégedettek lehetünk. Hamarjában csak a budapesti Párizsi udvarhoz tudom hasonlítani a főutcára nyíló impozáns üzletudvart, ahol divatáruboltok vannak egymás mellett. Neobarokk pompája szinte egzotikus ellentétben van az alatta folyó élénk és természetes üzeti élettel.

Az ajándékbolthoz hasonlóan modern üzlet például az illatszerbolté. Régi házban rendezték be, hatalmas kirakata mégis a legmodernebb: az üzlet maga a kirakat. A várostervezők másutt is éltek ezzel a megoldással, a régi homlokzat elé kifelé dőlő, vékony vaskeretes üvegkirakatot építettek. Így a ház eredeti homlokzata is ép és élvezhető maradt, a járdából sem igen vettek el, s mégis megfelelő üzletportált alakíthattak ki. Nálunk sok vita van a régi házak üzletportáljainak kialakítása körül: érdemes lenne szemügyre venni az odesszai megoldást, hátha megfelelne!

A cirill betűkhöz nem szokott szemnek kissé nehéz kibetűzni, de kétségtelen mégis: az egyik utcasarkon Gambrinusz feliratú vendéglő fogad. Vajon tud-e egymásról a két „sörszentély?" Az odesszaiba is körülbelül annyi lépcsőfok visz le, mint a szegedibe, s még a berendezésük is hasonlít egymásra. Csak az a baj, hogy a Deák Ferenc utcában nem adnak a sör mellé sült halat meg rákot. Könnyű persze Odesszában ilyesmit adni korcsolyának, itt nem folyóval, hanem tengerrel mérik a vizet. Meg automatával, de erről bővebben majd később.

Egyszer pénteken este sétáltunk a Deribaszovszkaján. Péntek a Szovjetunióban szombat, ugyanis a legtöbb helyen már megvalósult a kétnapos hétvégi munkaszünet. A széles járdákon alig lehet moccanni, akkora a tömeg. Mindenütt fiatalok és fiatalok. Nyári este van, a fiúk többnyire ingujjban, a lányok lenge, könnyű ruhákban. Akárcsak az itthoniak, csoportosan mennek, s nem ritka köztük a beatfrizura és a miniszoknya sem. Egy táncpalota szinte minden emeletéről zene szól. Táncolnak. Mintha a szegedi ifjúsági ház előtt álldogálnék, de ez az odesszai vagy négyszer akkora.

Ahogy a bennfentesek tudni vélik, a Deribaszovszkaján rövidesen megszüntetik a járműforgalmat: a gyalogosoké lesz az egész, akárcsak a Kárász utca. Hiába. ez a főutcák sorsa: korzó lesz belőlük, s bevásárló központ.

F. K.

HKI a — gótikában

A városszépítés, a mai műemlékvédelem a korábbi évszázadok Magyarországán sem volt ismeretlen. Balogh Jolán kutatónk most egész sorát állította össze azoknak a régi intézkedéseknek, amelyek városaink rendjét, szépségét biztosították. A házak közt már a XIV. században sem tűrték el az úgynevezett „foghíjakat". 1357-ben Gyulafehérvárott rendelték el: minden polgár köteles 3 éven belül beépíttetni, vagy eladni belterületi telkét. Ugyanilyen rendelkezést bocsát ki Sopron számára 1359. II. 21-én Nagy Lajos király. 1410-ben Zsigmond király Visegrád lakói számára teszi kötelezővé a tatarozatlan házaknak egy éven belül való helyreállítását. Ha a gazda ezt elmulasztja, az uralkodó megfosztja ingatlanától, s más, arra alkalmasabb embernek adományozza azt. (Így kapják meg 1412-ben a Kanizsaiak Visegrád egyik hatalmas ingatlanát.) 1470 körül Mátyás — hogy a földszegény Budán segítsen — fővárosához csatolja Sasad falut, s ugyanakkor elrendeli a romladozó budavári házak azonnali helyreállítását.

Buda szépsége láttán kap lábra a példaszó Itáliában: „a kerek világnak három városa a gyöngye; Velence a vízen, Firenze a síkon, — a hegyen — Buda..."

Gonosztevők párbaja

A szicíliai Maffia kiterjesztette csápjait Amerikára is. Az Újvilágban fiókjai működnek, amelyek kapcsolatban vannak óhazai testvérszervezeteikkel. Ezt látszik bizonyítani, hogy legutóbb Palermóban 17 maffia-tag került a vádlottak padjára Olaszország és az Egyesült Államok között üzött kábítószer-csempészés miatt. Ugyancsak per folyik hét amerikai maffia-csempész ellen — köztük van a hírhedt Joe Bananas — távollétükben.

Az amerikai maffia-fiókok kiváltják „ellenfeleik", a konkurrens bandák ellenszenvét.

A New York-i rendőrség közölte, hogy az utóbbi években a maffia-bandák legalább 6 vezetőjét rabolták el az ellenséges gengszterek, akik váltságdíj fejében 270 ezer dollárt vágtak zsebre. Az emberrablók vakmerőn hajtják végre „akciójukat". Fegyveresen behatolnak például az „áldozat" lakásába és magukkal viszik. Másokat nyílt utcán rabolnak el. Azután levelet írnak az elrabolt gengszter bandájának, amiben megírják, milyen feltételekkel lehet „gazdájukat" kiváltani. A rendőrség egy esetet ismer, amikor meggyilkolták az elrabolt bandafőnököt. Manhattan kerület főügyésze nemrégen közölte, hogy emberrablás esetében két személyt sikerült letartóztatni, — azt, aki rabolt és azt, akit elraboltak. Legutóbb New Yorkban a versengő-gengszterek halálosan megsebesítették Joe Bananas fiának kísérőjét.

Szicíliában pedig!? Most éppen az az aktuális, hogy megfélemlítéssel kényszerítsék a falusiakat a téli földrengés idején károsodott maffia-tagok „megsegítésére". Felépítik a maffia banda összedőlt házait, kizárólag maffia-tagoknál vásárolhatnak... különben...

14—15 éves, 8 ált. iskolát végzett (Szeged környéki) leányokat és fiúkat

fonó- és szövőipari tanulónak felveszünk

Jelentkezni lehet: szombat kivételével minden munkanap 7-től 11 óráig a Szegedi Textilművek szakoktatási előadójánál (Tolbuhin sgt. 87.)

Ezúton hívjuk fel azon szegedi lakosok figyelmét, akik 1968. szeptember 1-től ipari tanulóink részére ALBÉRLETI SZOBÁT TUDNAK BIZTOSÍTANI, szíveskedjenek mielőbb értesíteni gyárunk személyzeti-oktatási osztályát. Kedvező feltételek mellett a szállásadóval szerződést kötünk.

Pamutnyomóipari Vállalat Szegedi Textilműve
DK. 510

KERTÉSZTECHNIKUS TOVÁBBKÉPZŐ tanfolyamok indulnak az 1968/69. tanévben a gyöngyösi Felsőfokú Mezőgazdasági Technikum Kertészeti Szakcsoportján, Hatvanban. A tanfolyamok kertészeti szakon, általános kertészeti, zöldség-, gyümölcs- és szőlőtermesztési ágazaton indulnak, kéthónaposak, bentlakásos és bizonyítványt adnak. Tájékoztatást adnak a megyei és járási tanácsok mezőgazdasági osztályai, a Termelőszövetkezeti Szövetségek. Érdeklődésre tájékoztatót és jelentkezési lapot küld: Felsőfokú Mg-i Technikum, Hatvan.

Jelentkezési határidő: 1968. július 31.

851/MH.